

Probabil ca Albert Camus a intentionat sa privim romanul sau si din punct de vedere al celor care vad dincolo de stricta prezentare a intamplarii imaginate. La fel ca alti oameni de cultura francezi (Yves Montand este un exemplu), Camus a fost in tinerețe un simpatizant al partidului comunist francez, apoi a avut o lunga perioada de lupta impotriva totalitarismului, de orice fel ar fi fost acesta. Cum se poate lupta impotriva unui flagel, ca e vorba de ciuma, de o „binecuvantare” nazista sau comunista, putem citi „printre randuri”. Interesanta abordare a studiului comportamentului unor oameni care sunt pusi intr-o situatie disperata prin declansarea in orasul lor a unei molime extrem de contagioase si cu sfarsit tragic pentru cei care o contacteaza, ciuma.

Romanul lui Camus e o parabola. Chiar laureatul Premiului Nobel lamureste lucrurile de la inceput, folosind un citat al lui Daniel Defoe, care a trait cu 200 de ani inaintea scriitorului francez:” *Poti atat de bine sa infatisezi un fel de intemnitare prin altul, dupa cum poti sa infatisezi orice lucru care exista cu adevarat, prin ceva care nu exista* .”

In anul 194..., ”Oranul este, într-adevăr, un oraș obișnuit și nimic mai mult decât o prefectură franceză de pe coasta algeriană. [...] Orașul ca atare, trebuie să mărturisim, este urât. [...] Concetățenii noștri muncesc mult, dar totdeauna doar ca să se îmbogățească. Sunt interesați mai ales de comerț și, în primul rând, chiar după cum spun ei, să facă afaceri. Firește, au și slăbiciunea bucuriilor simple, iu-besc femeile, cinematograful și băile în mare. Dar, foarte înțelept, ei păstrează aceste plăceri pentru sâmbăta seara și duminica, încercând, în celelalte zile ale săptămânii, să câștige mulți bani. Seara, când își părăsesc birourile, se adună în cafenele, la ore fixe, se plimbă pe același bulevard sau stau în balcoanele lor. Dorințele celor mai tineri sunt violente și scurte, în timp ce viciile celor mai în vârstă nu depășesc asociațiile de popicari, banchetele prietenești și cluburile

În care se mizează sume mari la jocul de cărți.

„

Aceasta stare de relativa pace a locuitorilor se schimba incet-incet, pe masura ce tot mai multi dintre ei inteleg tragedia care ii loveste din ce in ce mai crunt. Totul incepe cu „ *Bătrânul Michel* [care]

avea ochii strălucitori și respirația șuierătoare. Nu se simțise bine și vruse să iasă la aer. Dar dureri ascuțite la gât, la subsuori și vintre îl siliseră să se întoarcă și să ceară ajutorul părintelui...Scoțând brațul prin portiera mașinii, doctorul

[doctorul Rieux, personajul principal al cartii care, cu un cerc de cunoscuti lupta impotriva molimei]

își plimbă degetul la baza gâtului pe care Michel îl întindea spre el; un fel de nod tare, lemnos, se formase în locul acela.

„

De la preocupările diversificate ale locuitorilor Oranului, totii ajung să gândească după niste canoane impuse de situația nemaintălnită în care au ajuns. Din acel moment, totul se schimba. Carantina, tratament (la început total ineficient), transportul cadavrelor, înmormântările pe banda-rulantă.

Aici e de observat că oamenii se adaptează „din mers” la o situație dată. Nazismul și comunismul sunt două „boli” în fața cărora oamenii au fost nevoiți să reziste.

„Astfel continuau să circule pe străzi și să se așeze la mese pe terasele cafenelelor. În ansamblu, nu erau lași, schimbau între ei mai multe glume decât tânguiri și aveau aerul că ac-ceptă cu bună dispoziție niște inconveniente, evident trecătoare. Aparențele erau salvate. Totuși, către sfârșitul lunii și aproximativ în săptămâna de rugăciuni de care va fi vorba mai departe, transformări mai grave au modificat aspectul orașului nostru. Întâi de toate prefectul a luat măsuri cu privire la circulația vehiculelor și la aprovizionare. Apro-vizionarea a fost limitată și benzina raționalizată. S-au prescris chiar economii la electricitate. Numai produsele strict necesare au mai ajuns, pe șosele și pe calea aerului, la Oran. Astfel, s-a văzut cum circulația scade treptat, până ce a devenit aproape inexistentă, s-au văzut magazine de lux închizându-se de la o zi la alta, altele afișând în vitrine anunțuri de interdicție, pancarte negative, în timp ce șiruri de cumpărători staționau în fața ușilor lor.

Tramvaiele au devenit singurul mijloc de transport și merg foarte greu, cu scările și platformele încărcate să plesnească. Lucru curios, cu toate astea, toți pasagerii își întorc spatele, în măsura în care pot, pentru a evita o contagiune reciprocă.

După trecerea primelor tramvaie, orașul se trezește încetul cu încetul, primele braserii își deschid ușile spre teighele încărcate de afișe: «Nu mai avem cafea», «Veniți cu zahărul dumneavoastră»”

Sunt în această carte câteva dialoguri de o mare profunzime. Iată unul dintre ele:

„Eram tânăr și credeam că dezgustul meu se adresează ordinii însăși a lumii. Între timp am devenit mai modest. Pur și simplu, tot nu m-am obișnuit să văd cum se moare. Nu știu nimic mai mult, dar la urma urmei...”

Rieux tace și se așează iar. Își simțea gura uscată.

— *La urma urmei ? spune încet Tarrou.*

— *La urma urmei... reia doctorul și ezită din nou, privindu-l pe Tarrou cu atenție, e vorba de un*

lucru pe care un om ca dumneata îl poate înțelege, nu-i așa, dar de vreme ce ordinea lumii este guvernată de moarte, poate că e mai bine pentru Dumnezeu să nu credem în el și să luptăm din toate puterile împotriva morții, fără a ridica ochii spre acest cer în care El tace.

— Da, aprobă Tarrou, pot să înțeleg, dar victoriile dumitale vor fi totdeauna provizorii, nimic mai mult.

Rieux pare să se întunece la față.

— Totdeauna, știu. Dar asta nu e un motiv să încetezi să lupti.

— Nu, nu este un motiv. Dar îmi închipui atunci ce tre-buie să fie pentru dumneata această ciumă.

Da, spune Rieux. O interminabilă înfrângere.”

Poate ca lucrul cel mai rau ce li s-ar putea întâmpla unor oameni puși într-o situație atât de lipsită de speranță este ca „ciuma răpise tuturor puterea iubirii și chiar a prie-teniei. Căci iubirea cere puțin viitor, iar pentru noi nu mai existau decât clipe. Fără memorie și fără speranță, se instalau în prezent, într-adevăr, totul devenea pentru ei prezent. Trebuie s-o spunem, ciuma răpise tuturor puterea iubirii și chiar a prie-teniei. Căci iubirea cere puțin viitor, iar pentru noi nu mai existau decât clipe. Această cronică se apropie de sfârșit. E timpul ca docto-rul Bernard Rieux să declare că este autorul ei. Dar înainte de a povesti ultimele evenimente, el ar vrea cel puțin să-și justifice intervenția și să facă să se înțeleagă de ce a ținut el să adopte tonul naratorului obiectiv. În tot timpul cât a durat ciuma, meseria i-a permis să-i vadă pe cea mai mare parte dintre concetățenii săi și să înregistreze ceea ce simțeau aceștia. El era deci bine plasat pentru a reda ceea ce văzuse și auzise. Dar a vrut să facă acest lucru cu reținerea necesară, în general, el s-a străduit să nu redea mai multe lucruri decât a putut să vadă, să nu atribuie tovarășilor lui de ciumă gânduri pe care, la urma urmei, nu erau siliți să le conceapă, și să folosească numai aceste texte pe care întâmplarea sau nefericirea i le puseseră în mâini .”

Finalul romanului aduce un licar de speranță. Ciuma se stinge. Dar, „ascultând, într-adevăr, strigătele de bucurie nestăpânită care urcau dinspre oraș, Rieux își amintea că bucuria este mereu amenințată. Căci el știa un lucru pe care această mulțime cuprinsă de bucurie îl ignora și care poate fi citit în cărți, că bacilul cumei nu moare și nici nu dispare vreodată, că el poate să stea timp de zeci de ani adormit în mobile și rufărie, că el așteaptă cu răbdare în odăi, în pivnițe, în lăzi, în batiste și în hârtoage și că poate să vină o zi când, spre ne-norocirea și învățătura oamenilor, ciuma își va trezi șobo-lanii și-i va trimite să moară într-o cetate fericită .”

Avem oare dreptul să uităm că „ciuma roșie” sau alte nenorociri de același fel pot să stea într-o formă latentă până la o nouă distrugătoare izbucnire? Depinde de noi toți că așa ceva să nu mai poată tulbura liniștea omului, oriunde ar trai...

Și ne mai învăța ceva Albert Camus. Efortul comun al oamenilor e o forță care poate distruge orice flagel, indiferent de unde ar veni...